

Onderwerp: Besluitnota - Kaderstelling GOP Watersysteem 2025

Datum vergadering: 30-10-2025

Registratienummer: 2010545 versie 13

Besluitnota

Onderwerp

Kaderstelling Groot Onderhoudsplan Watersysteem.

Voorgesteld besluit

Het algemeen bestuur wordt voorgesteld:

1. De kaderstelling Groot Onderhoudsplan Watersysteem (GOP) (DM1972659) vast te stellen;
2. € 10,8 miljoen krediet toe te kennen in de begroting van 2026.

Inleiding

Met dit voorstel wordt uitvoering gegeven aan het bestuursbesluit Bestuurlijke kaderstelling Grootonderhoudsplannen HDSR (kenmerk DM1878691, versie 2) van 5 oktober 2022. Het waterschap werkt in toenemende mate volgens de principes van assetmanagement. Waar GOP's voorheen een vaste looptijd hadden, hebben veel van deze plannen nu een voortrollend karakter met een theoretisch onbeperkte looptijd. Het voortrollend GOP heeft als doel om de watersysteemassets zoals kunstwerken en watergangen binnen de gestelde bestuurlijke kaders en beschikbare middelen op orde te brengen en te houden. Om deze ambitie te realiseren is de nota Kaderstelling GOP Watersysteem opgesteld (bijlage 1, kenmerk DM1972659). Voor de nog te starten projecten is een aanvullende investering nodig om ook de bestuurlijke ambities, zoals omschreven in de nota, integraal te kunnen meenemen.

Beoogd effect

Dit voorstel waarborgt de vaststelling en de periodieke herijking van het voortrollende GOP Watersysteem. Hierdoor krijgt het bestuur elke vier jaar de gelegenheid om de beleidskaders vast te stellen en, waar nodig, bij te stellen. De vastgestelde kaders worden door de ambtelijke organisatie zorgvuldig afgewogen en ingevuld binnen de grenzen van de ambtelijke werkwijze. De financiële consequenties zijn in beeld gebracht. Voor de lopende projecten heeft het geen financieel effect, voor de korte termijn vraagt het een eenmalige aanvullende investering en voor de langere termijn een structurele verhoging. Het is de eerste keer dat de kaderstelling voor het GOP Watersysteem op deze wijze volledig wordt uitgewerkt.

Argumenten

1. *Voor de kaderstelling GOP Watersysteem:*
 - 1.1 *De ambtelijke organisatie voert instandhoudingsprojecten doelmatig en efficiënt uit, want zij opereert binnen de vooraf gestelde kaders.* De ambtelijke organisatie handelt binnen heldere bestuurlijke kaders, waardoor de uitvoering van projecten effectief en verantwoord verloopt.
 - 1.2 *Het bestuur stelt de kaders vast en herijkt deze periodiek, want dit biedt sturing en actualiteit bij veranderende omstandigheden.* Door herijking tijdens bijvoorbeeld de Voorjaarsnota en Begroting wordt ingespeeld op beleidswijzigingen, veranderende technische inzichten of externe ontwikkelingen.
 - 1.3 *Het bestuur geeft ruimte en vertrouwen aan de ambtelijke organisatie, want dit sluit aan bij het huidige volwassenheidsniveau van onze organisatie en het assetmanagement.* Er is sprake van een balans tussen sturen en loslaten, waarbij de ambtelijke organisatie zelfstandig binnen gestelde kaders kan opereren dankzij bewezen professionaliteit. Hierbij wordt rekening gehouden met waar HDSR staat in de ontwikkeling van assetmanagement.

- 1.4 *Een vierjaarlijkse herijking zorgt voor bestuurlijke grip en bijsturing, want deze cyclus maakt tijdige evaluatie en koerscorrectie mogelijk.* Regelmatige evaluatie en herijking ondersteunen het bestuur bij het behouden van controle over langlopende instandhoudingsprocessen.
2. *Voor de kredietverhoging:*
- 2.1 *De krediettoekenning in de begroting van € 10,8 miljoen bestaat uit 3 delen.* Te weten het 'nieuwe vijfde jaar' (2029) is € 8,2 miljoen, de reguliere bijstelling van het krediet voor de al eerder toegekende jaren (2025 t/m 2028) is € 1,8 miljoen en de aanvulling van het krediet vanwege de herijking van de kaders met de ambities, voor het jaar 2029 is € 800.000. De gevraagde € 10,8 miljoen is dus niet alléén de extra ambities zoals beschreven in de kaderstelling, maar ook de jaarlijkse aanvulling/ bijstelling die je normaliter bij de begroting doet, maar dit jaar combineert met de kaderstelling.
- 2.2 *Voor de nog op te starten projecten is een aanvullende investering nodig om de ambities uit de kaderstelling te realiseren, want zonder extra middelen kunnen deze niet worden uitgevoerd.* De huidige budgettaire ruimte is ontoereikend om de gestelde doelen binnen de nog opstartende projecten volledig mee te nemen. Een investering is noodzakelijk om de kwaliteit en reikwijdte van de uitvoering van de kaderstelling te waarborgen.
- 2.3 *Voor de jaren 2026–2028 is al krediet toegekend, om deze toekomstige projecten aan te laten sluiten op de beleidsambities, is een extra investering nodig.* Het extra krediet is bedoeld om voor de komende jaren invulling te geven aan de ambities uit de kaderstelling. Voor de lopende projecten is voldoende krediet aanwezig, maar voor de nog op te starten projecten moet er extra aanvullend krediet beschikbaar worden gesteld.
- 2.4 *Een verhoging van het huidige krediet naar € 10,8 miljoen is noodzakelijk, want dit maakt het mogelijk om ambities ook in nog op te starten projecten te integreren.* De verhoging zorgt ervoor dat er geen vertraging optreedt in de uitvoering en dat alle projecten in lijn zijn met de strategische koers zoals vastgesteld in de kaderstelling.
- 2.5 *Voor projecten die na 2029 van start gaan, is extra investering nodig om de ambities uit de kaderstelling te kunnen waarmaken.* Zonder aanvullende middelen kunnen deze projecten niet volledig worden uitgevoerd. De huidige voorziene budgettaire ruimte (meerjarenprogramma) is onvoldoende om alle doelstellingen voor deze projecten te realiseren. Daarom is het verhogen van het krediet noodzakelijk.

Kanttekeningen

1. *Voor de kaderstelling GOP Watersysteem:*
- 1.1 *De kaders zijn op hoofdlijnen geformuleerd, de technische uitwerking gebeurt projectmatig.* De kaders op hoofdlijnen bieden strategische richting en laten bewust ruimte over voor technische detaillering per project. Dit maakt maatwerk mogelijk en zorgt ervoor dat uitvoering afgestemd is op specifieke situaties. Dit is een bewuste keuze en geen tekortkoming; het voorkomt overregulering en verhoogt de uitvoerbaarheid.
- 1.2 *Kaders worden bij elk project ambtelijk heroverwogen, dit is nodig vanwege technologische ontwikkelingen en veranderende inzichten.* De flexibiliteit om kaders bij projecten opnieuw tegen het licht te houden maakt het mogelijk om in te spelen op actuele kennis, ontwikkelingen en innovaties, zonder telkens bestuurlijke herziening nodig te hebben. Deze dynamiek verhoogt de kwaliteit van de uitvoering, zolang heroverweging plaatsvindt binnen de bestuurlijk vastgestelde hoofdlijnen.
- 1.3 *De ambtelijke werkwijze zorgt voor een effectieve werkwijze, het bestuur beperkt zich hierbij tot de hoofdlijnen.* Het bestuur stelt strategische kaders vast en de ambtelijke organisatie werkt deze uit binnen de gegeven werkwijze. Dit versnelt besluitvorming en verhoogt de uitvoeringskracht. De rolverdeling is gebaseerd op vertrouwen en volwassenheid van de organisatie, en wordt bijgestuurd wanneer nodig, bijvoorbeeld bij grote impact of afwijkingen.
- 1.4 *De beslissingsbevoegdheid over de toepassing van de kaders ligt bij de (gedelegeerd) ambtelijk opdrachtgever.* De afweging wordt in samenspraak met beleid, strategisch advies en de betreffende projectteams gemaakt. Bij significante afwijkingen wordt de verantwoordelijk bestuurder, de portefeuillehouder, geïnformeerd en meegenomen bij het maken van deze afweging.

2. *Voor de kredietverhoging:*

- 2.1 *Niet alle toekomstige ambities kunnen met de huidige kredietverhoging gerealiseerd worden, de voorliggende krediet aanvraag biedt voor de komende jaren wel voldoende ruimte voor de juiste afweging.* Het klopt dat niet elke ambitie binnen het beschikbare budget past, maar het investeringskader boven op het minimum is bedoeld om gerichte keuzes te maken. De ruimte is begrensd, maar voldoende om strategisch belangrijke innovaties te integreren in lopende en nieuwe projecten. Innovaties worden geselecteerd op meerwaarde en haalbaarheid. Door prioritering en synergie met andere doelen wordt het beschikbare budget effectief benut.

Financiën

GOP Watersysteem < 2025

Het vaststellen van de Kaderstelling heeft geen effect op de reeds gerealiseerde en lopende opdrachten. In deze lopende projecten zijn de belangrijkste ambities uit de kaderstelling binnen het beschikbare krediet ingepast. De duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen (zoals visvriendelijkheid, klimaatbestendigheid en ecologische meerwaarde) zijn, indien van toepassing, al financieel gewaarborgd in reeds opgestarte projecten. De bestuurlijke ambities zoals genoemd in de nota zijn nog niet in alle lopende projecten volledig meegenomen.

GOP Watersysteem 2026–2028

Voor nieuwe projecten in de periode 2026–2028 wordt een eenmalige verhoging van het investeringskrediet met 7% voorgesteld. Binnen de ambtelijke werkwijze mag tot maximaal 20% boven op het minimumbudget per project (zie ook hoofdstuk 5.2 *Besluitvorming projectniveau* van de nota kaderstelling) worden ingezet voor bestuurlijke ambities. Voor nieuw te starten projecten in de periode 2026–2028 is extra krediet nodig om de vastgestelde bestuurlijke ambities uit de “Kaderstelling GOP Watersysteem 2025” te kunnen waarmaken. Binnen het voortrollend GOP Watersysteem wordt in de begroting van het komende jaar de aanvraag gedaan voor het jaarprogramma van 2029, deze is voorzien op een bedrag van € 8,2 miljoen. Zoals opgenomen in de begroting wordt het investeringskrediet voor de periode 2026–2028, eenmalig met € 1,8 miljoen extra verhoogd wat neerkomt op een bedrag van € 600.000 per jaar, wat ongeveer 7% van het huidige krediet is. Dit bedrag is gebaseerd op een werkvoorraad van € 36 miljoen aan onderhanden zijnde projecten. Daarbij geldt als uitgangspunt dat nieuwe projecten bijdragen aan de ambities. Het grootste deel van het extra krediet gaat naar visvriendelijke pompen maar ook de ambities op het gebied van materiaal gebruik, duurzaamheid, ecologische waarde, klimaatbestendigheid en zonnepanelen worden indien geschikt en haalbaar meegenomen in de projecten. De extra investering wordt opgenomen in het investeringsprogramma onder M411700 GOP Watersysteem.

GOP Watersysteem vanaf 2029

Vanaf 2029 wordt een structurele verhoging van het investeringsvolume met circa 10% voorzien, deze verhoging wordt regulier opgenomen in de Planning & Control-cyclus. Op basis van trendmatige ontwikkelingen en groeiende ambities wordt vanaf 2029 gerekend op een structurele verhoging van het krediet van circa € 800.000 per jaar. Voor 2029 is deze extra 10% opgenomen in de gevraagde €10,8 miljoen. Deze aanpassing wordt voor het volgende jaar 2030 meegenomen in de reguliere Planning & Control-cyclus. Het GOP watersysteem wordt ieder jaar opnieuw vastgesteld, de begroting geactualiseerd waardoor er ieder jaar een nieuw bijstellingsmoment is.

Ten aanzien van het investeringskrediet geldt het volgende:

- In het voortrollend GOP Watersysteem is voor het programmajaar 2029 een bedrag van € 8,2 miljoen opgenomen;
- Voor de al toegekende jaren 2026 tot en met 2028 wordt voorgesteld het investeringskrediet te verhogen met € 1,8 miljoen (€ 600.000 per jaar);
- Voor 2029 wordt aanvullend op het programmajaar eenmalig extra verhoging van 10% voorgesteld, wat neerkomt op € 800.000;
- Hiermee komt het totale investeringskrediet uit op € 10,8 miljoen.

Juridische aspecten

Niet van toepassing.

Communicatie

Niet van toepassing.

Samenwerking & participatie

Niet van toepassing.

Vervolg

Na vaststelling van dit besluit worden de kaders en de ambtelijke werkwijze formeel vastgesteld, waarna de bestuurlijke ambities uitwerking krijgen in de nog op te starten groot onderhoudsprojecten van het GOP watersysteem. De benodigde investeringsverhogingen wordt vervolgens opgenomen in de Planning & Control-cyclus.

Bijlage

1. Kaderstelling Groot Onderhoudsplan Watersysteem met kenmerk DM1972659